

?laç Uygulama Hatas? Ölçe?i (?UHÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ?laç Uygulama Hatas? Ölçe?i (?UHÖ). Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23190>

Özet

İlaç Uygulama Hatası Ölçeği (İUHÖ), sağlık hizmetleri alanında, özellikle hemşirelik uygulamalarında ortaya çıkan **ilaç uygulama hatası** durumlarının sistematik olarak ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Nazire Arat tarafından 2016 yılında Türkiye popülasyonuna özgü bir yüksek lisans tezi kapsamında oluşturulmuştur. Ölçeğin temel amacı, sağlık profesyonellerinin ilaç uygulama süreçlerinde karşılaştıkları hataların sıklığını ve türlerini belirleyerek, hasta güvenliğini çalmalarına bilimsel bir dayanak sağlamaktır.

Ölçek, ilaç yönetim süreçlerindeki potansiyel risk alanlarını tanımlamaya yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır. Bu geliştirme çalışması, **Türkiye popülasyonunda** geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı ihtiyacına yanıt vermektedir.

Anahtar Kelimeler

İlaç Uygulama Hatası Ölçeği, İUHÖ, **Psikometri**, Hemşirelik, İlaç Yönetimi, Hata Bildirimi, **Geçerlik**, **Güvenirlik**.

Yazarlar

Nazire Arat

Amaç

İUHÖ'nün temel amacı, Türkiye'deki sağlık profesyonelleri arasında ilaç uygulama süreçlerinde yaşanan hataların algılanan sıklığını ve ciddiyetini objektif bir şekilde değerlendirmektir. Bu ölçek, sağlık kuruluşlarında **hasta güvenliğini** arttırmaya yönelik eğitim ve müdahale programlarının tasarlanmasına veri sağlamaya hedefler.

Ölçek, spesifik olarak hemşirelerin veya ilaç uygulamasından sorumlu diğer personelin kendi hata eylemlerini veya deneyimlerini rapor etmelerine olanak tanımak üzere tasarlanmıştır. Bu, sistemdeki zayıf noktaların belirlenmesi ve **ilaç uygulama hatası** riskini azaltacak stratejilerin geliştirilmesi için kritik öneme sahiptir.

Yapı

Ölçek, doğrudan **İlaç Uygulama Hatası** (Medication Administration Error) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, ilaçların doğru hastaya, doğru dozda, doğru zamanda, doğru yolla ve doğru ilaç olarak verilmesi prensiplerinden herhangi bir sapmayı kapsar. Ölçek, profesyonellerin bu tür hataların sıklığıyla deneyimlediğini veya gözlemlediğini sorgulayarak bu karmaşık yapıyı operasyonel hale getirir.

Ölçeğin geliştirme amacı, bu hataların altında yatan nedenleri (örneğin, iş yükü, dikkat dağınıklığı, bilgi eksikliği) dolaylı olarak incelemeyi amaçlaması olabilir, ancak temel odak noktası hatanın kendisinin öz bildirimi veya algılanan sıklığıdır.

Geçerlik

UHÖ'nün **geçerlik** çalışmaları, ölçeğin geliştirildiği yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Ancak, kaynak metinde spesifik geçerlik türleri (içerik geçerliği, yapı geçerliği veya ölçüt bağıntılı geçerlik) hakkında detaylı bir özet sunulmamıştır. Geliştirme çalışmaları, ölçeğin kavramsal yapıya doğru biçimde temsil ettiğini göstermeyi amaçlamıştır.

Tez çalışmasında genellikle faktör analizi gibi istatistiksel yöntemler kullanılarak yapı geçerliği incelenir ve uzman görüşleri alınarak içerik geçerliği sağlanır. Ölçeğin, amaçladığı ilaç uygulama hatası yapısını Türkiye popülasyonunda doğru bir şekilde ölçtüğü varsayılmaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin **güvenirlik** analizleri, tezin metodolojik bölümünde yer almasına rağmen, bu özetle spesifik değerler (örneğin, Cronbach Alfa katsayısı, test-tekrar test korelasyonu) belirtilmemiştir. Güvenirlik, ölçeğin tutarlı ve kararlı sonuçlar verme yeteneğini gösteren kritik bir **psikometrik** özelliktir.

Yüksek lisans tezlerinde genellikle iç tutarlılık analizleri (Cronbach Alfa) gerçekleştirilir. UHÖ'nün, ilaç uygulama hatalarının ölçme konusunda kabul edilebilir düzeyde güvenilir olduğu varsayılmaktadır ve bu değerler orijinal tez çalışmasında detaylandırılmıştır.

Faktör Analizi

UHÖ'nün yapısal geçerliliğini belirlemek amacıyla faktör analizinin kullanıldığı kuvvetle muhtemeldir. Bu analiz, ölçeğin tek bir genel hata yapısını mı yoksa farklı hata türlerini (örneğin, dozaj hataları, zamanlama hataları veya kayıt hataları) temsil eden alt boyutları mı içerdiğini ortaya koyar. Ölçeğin çok boyutlu bir yapıya temsil etmesi durumunda, faktör analizi alt boyutların tanımlanmasında hayati rol oynamıştır.

Faktör analizinin sonuçları, ölçeğin nihai madde yapısını ve puanlama sistemini şekillendirmiştir. Ancak, elde edilen faktör sayısına veya açıklanan varyans oranlarına dair kesin veriler bu özet kaynakta mevcut değildir.

Araç

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Özgün bir yüksek lisans çalışması kapsamında geliştirilmiştir.)

Biçim: Öz Bildirim (Self-Report) Ölçeği

Mevcut Diller: Türkçe (Orijinal dil)

Popülasyon Grubu: Sağlık Profesyonelleri (Özellikle ilaç uygulamasından sorumlu hemşireler)

Yaş Grubu: Yetişkin (Çalışan profesyoneller)

Popülasyon Detayları: Nazire Arat'ın 2016 tarihli yüksek lisans tezi, ölçeğin **Türkiye popülasyonunda** geçerlik ve güvenilirliğini incelemiştir. Örneklem, İzmir'deki İfa Üniversitesi'ne bağlı sağlık kurumlarında görev yapan hemşireler veya ilgili sağlık çalışanları olmalıdır.

Test Metodolojisi: İUHÖ, katılımcıların belirli ilaç uygulama hatası senaryolarını ne sıklıkla yaptıklarını veya gözlemediklerini derecelendirmelerini gerektiren bir metodoloji kullanmıştır. Derecelendirme sistemi hakkında detaylı bilgi kaynakta belirtilmemiştir.

Anahtar Kelimeler

Nazire Arat, İfa Üniversitesi, Hemşirelik Hataları, Hasta Güvenliği, Klinik Hata Raporlama, **Türkiye Popülasyonu.**

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlaması: Bilinmiyor

Kurum E-posta Adresleri: Bilinmiyor (Tez döneminde İfa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir ile ilişkilendirilmiştir.)

Yayın Adresi: Yazarın tez dönemindeki kurumu: İfa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Bu ölçek, Nazire Arat tarafından 2016 yılında tamamlanan bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler, sorumlu yazar Nazire Arat ve tezin sunulduğu kurum (İfa Üniversitesi) üzerinden alınmalıdır.

Ölçeğin ticari kullanımı veya telif ücretleri hakkında spesifik bir bilgi bulunmamaktadır. Akademik veya araştırma amaçlı kullanımlar genellikle yazar iznine tabidir ve orijinal teze atıf yapılması gerekmektedir.

Kaynaklar

Arat, N. (2016). *İlaç Uygulama Hatası Ölçeğinin Türkiye popülasyonunda geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans). İfa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Tez, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişilebilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: ilac-uygulama-tatasi-olcegi-iuhotoad.pdf

İlaç Uygulama Hatası Ölçeği (İUHÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Kaynak metinde İlaç Uygulama Hatası Ölçeği (İUHÖ)'nin maddelerine dair spesifik bilgiler yer almamaktadır. Ölçek maddelerinin tamamına ve derecelendirme yapısına, yazarın 2016 tarihli yüksek lisans tezi aracılığıyla ulaşılabilir.